

KÖNYVESPOLC

LÉSTYÁN FERENC:

Megszentelt kövek

Lestyán Ferenc erdélyi római katolikus pap, akit – bevallása szerint – először a kényszerűség indított el, majd a lelkesedés vezetett tovább az alatt a csaknem negyven év alatt, amíg könyve íródott, formálódott és végül elkészült. „Nem vagyok sem egyháztörténész, sem fényképész. 1951-ben az egyház felszámolására szervezett vallásügyi bizottság megvonta működési engedélyemet, s jogtalan állami intézkedéssel jelölték ki tartózkodási helyemet. Így a 3500 lelkes karcfalvi plébániáról Désáknára kellett mennem, ahol csak 157 hívem volt. Böven jutott tehát időm, hogy 1955-ig, egy évi megszakítással (börtön), felújítsam a Hittudományi Főiskolán tanultakat s foglalokzom egyébbel is.” – vallja bevezetőjében. Ezeknek az egyik teendőknek gyümölcse lett az a két kötetes mű, amelyet *Megszentelt kövek* címmel, 1996-ban, a millennium jegyében adtak ki Kolozsváron.

A könyv első fejezete a Szent István által létrehozott tíz püspökség legkeletre fekvő, latin rítusú keresztény egyházmegyéjével, az 1009-ben alapított, Erdélyi Püspökség történetével foglalkozik.

A honfoglalás után, 953-ban az erdélyi Gyula Konstantinápolyban a keleti keresztény hitre tért, melynek nyomán Erdélyben létrejött egy bizánci ortodox térítőpüspökség. Ennek egykori templomára csak utalások léteznek, mivel feltehetően fából készülhetett és így nyomtalanul elpusztult. Szent István király 1003-ban kezdett hadjáratot Gyula ellen, melynek eredményeként, 1009-ben jött létre, a nyugati mintát követő, latin rítusú Erdélyi Püspökség. Ezt, a többi egyházmegyétől eltérően, nem a későbbi központjáról, Gyulafehérvárról, hanem magáról a területről nevezték el, mivel a település a püspökség megszervezésének kezdetén még Gyula hatalmában volt. A Magyarországról és Erdélyből érkező domonkos szerzeteseknek köszönhetően a későbbiek során, a Kárpátok keleti lejtőin, a kunok körében is terjedni kezdett a nyugati kereszténység. A püspöküknek ki nevezett Teodor szerzetes hozta létre, a mai Moldova területén, a Milikovi Püspökséget, melyet a tatárjárás elsöpört ugyan, de a katolicizmus ennek ellenére szórványban továbbra is fennmaradt és egészen a reformáció koráig az Erdélyi Püspökség missziós területévé vált.

Az Erdélyi Püspökségen belül, hasonlóan a többi Szent István-i egyházmegyéhez, nemsokára kialakultak az alsóbb szintű szervezetek is. Erdélyben a XII. századra tizenhárom főesperesség jött létre: a Fehérvári-, a Dobokai-, a Hunyadi-, a Kézdi-, a Kolozsi-, a Kraszna-, a Küküllői-, az Ózdi-, a Szolnoki-, a Telegdi-, a Tordai-, az Ugocsai- és a Szatmári.

Szent István rendelete nyomán, mely minden tíz falut templom építésére kötelezett, kezdtek hozzá Erdélyben is, először fából, majd nemsokára kőből megépítésükhöz. Arra, hogy Erdély területén a középkorban pontosan hány templom állhatott többek között az egykori oklevelekből, a fennmaradt épületek román-, vagy gótikus stílusú kőveiből, illetve azok védőszentjeiről is következtethetünk. Az egyes templomok középkori eredetét bizonyítja a XIV. századi pápai tizedjegyzék is, melyben már több száz erdélyi templom neve szerepelt, utalva ezzel arra, hogy azok ebben az időben már biztosan léteztek.

Lestyán Ferenc kiemeli, hogy sok templom felújításához és újabb építéséhez járultak hozzá a búcsúkból, vagyis a már megbocsátott bűnök után az egyház javára felajánlott pénzekből származó bevételekből. Ezenkívül a misealapítványokból is, melyek bizonyos anyagi juttatás ellenében a lelki üdvösség előre való megváltását ígérték.

A középkori erdélyi templomok, települések pusztulásait számtalan esetben a tatár és török betörések okozták, amelyek még a XVII. század végén és a XVIII. század elején is előfordultak, illetve számos épület esett áldozatul az 1600-as évek elején a Habsburg generális, Giorgio Basta rémuralmának. A XVI. század közepén – a reformáció következtében – Erdélyben egyaránt „bevett” vallásá vált a katolikus, a lutheránus, kálvinista és az unitárius hit. Sok középkori katolikus templom cserélt gazdát, vagyis egy másik kereszt(y)eny felekezet birtokába került, ami számtalan templommegosztási vitához, s ez néhány esetben az épületek pusztulásához is vezetett. Ezek a nézetkülönbségek szerencsére már régen megoldódtak és a jövőre nézve, Lestyán Ferenc szerint, az a legfontosabb, hogy az Erdélyben fennmaradt középkori műemlékeket valamennyi felekezet együttesen gondozza, megbeszélje, hiszen ezek, az ott élők közös múltjának örökségei.

A szerző rövid történeti áttekintése után tizenhárom részre tagolja művének második fejezetét. Ezeket a jelenlegi Erdélyi Püspökség területéhez tartozó „megszentelt köveket”, vagyis ennek középkori eredetű templomait rendszerezi, ismerteti. Mintegy 1083 település 1180 templomát érinti, melyből 888 a mai napig áll, természetesen sok esetben teljes egészében felújítva, átépítve. A szerző emellett azokról a településekről is szót ejt, ahol, ugyan nem maradt fenn templom, de a középkori oklevelek megemlékeznek az ott élő katolikus hívekről. A könyv függelékében – abc sorrendben – összefoglaltak szerint ezekkel a helységekkel együtt több mint 1300 középkori katolikus települést létezhetett Erdélyben. A tizenhárom fejezet része az Erdélyi Püspökség mostani területéhez tartozó tizenhárom egyházkerületet jelöli. A Szent István-i időkben még ezek közé tartozott

Kraszna, Ugocsa és Szatmár egyházmegyéje is, melyek azóta már kiszakadtak a püspökség hatásköréből. Kiegészült viszont a Sepsi alesperesség, a Brassói dékánsg, illetve a Szebeni prépostság és dékánsg területével. A fejezetek először a szerző által megszerkesztett térképvázlatok segítségével mutatják be az illető egyházközségekhez tartozó templomos településeket, illetve az ezeken kívül, az oklevelekben római katolikusként számon tartott községeket. A továbbiakban ezeket, egy-egy egyházkerületen belül, abc sorrendbe állítva ismerteti a szerző, amelyet több mint 1100, általa készített fotóval egészít ki.

A helységekről adott rövid leírások utalnak a községek első okleveles említésére, további történetére, illetve középkori eredetű templomuk, vagy templomaik keletkezésére, átépítésére, későbbi fennmaradására, esetleg pusztulására. Ha az épület még a mai napig fennáll, akkor építészeti sajátosságait is ismerteti a szerző, illetve azt, hogy most melyik egyház tulajdonaként funkcionál és mikor, milyen körülmények között került annak birtokába. Mindig utal egy-egy település katolikus egyházi életére is, így például a különböző kolostorok, kápolnák alapítására. A kiemelkedően fontos műemlékekről, mint amilyen például Erdély első kőtemploma, a gyulafehérvári székesegyház, természetesen részletesen tájékoztat a szerző, kitérve alapításának körülményeire, az épület további történetére, illetve a templom mai állapotában megfigyelhető építészettörténeti korszakok nyomaira.

Lestyán Ferenc úgy vall könyve bevezetőjében, hogy ő maga is akkor döbönt rá, hajdan milyen gazdag hálózata létezett az erdélyi középkori katolikus templomoknak, amikor áttanulmányozta Kádár József: *Szolnok-Doboka vármegye monográfiája* című, az 1900-as évek elején megjelent, több kötetes munkáját. Kádár József könyvéhez hasonló felépítés szerint készült a *Megszentelt kövek*. Ő is rövid leírásokat közöl egy-egy településről, szisztematikusan bemutatva azok első okleveles említését, éghajlatát, terményeit, lakosságát, épületeit, így templomait is. Lestyán Ferenc ezenkívül természetesen még számos művet és forrást felhasznált könyvének megírásakor, így például Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása* című munkáját, vagy Entz Géza tanulmányait. A felhasznált szakirodalomra nem csupán könyve végén, hanem egy-egy település ismertetése közben is rendszeresen utal, megteremtve ezzel az olvasó számára a lehetőséget, hogy egy adott témában további lehetséges információkra bukkanhasson.

A *Megszentelt kövek* elsősorban a nagyközönség számára készült. Igen tömören, érthetően és olvasmányosan megfogalmazott munka, mely minden, a témában addig közölt adatot, igyekszik feldolgozni, rendszerezni. Legnagyobb értéke talán az, hogy olyan adatokat rögzít, amelyek tájékoztató és ismeretterjesztő jellegűek lehetnek az érdeklődő olvasóközönség, illetve figyelemfelkeltően hathatnak, kutatási alapul szolgálhatnak a szakemberek számára.

A könyv ugyan, 1996-ban, a honfoglalás 1100-dik évfordulójának alkalmából jelent meg, de most, Szent István király latin rítusú megkoronázásának 1000. évfordulója, vagyis a millenniumi év után, sem kevésbé, vagy még inkább időszerű alkotás. Felhívja a figyelmet, hogy az államalapítás időszakától kezdve az Erdélyi Püspökség aktív szerepet játszott a magyar keresztény egyház életében. Az itt található középkori templomok pedig az erdélyi magyarság 1000 éves keresztény történelmének bizonyítékai, melyekről a szerző a következőket írja bevezetőjének lezárásaként: „...ezek a templomok (...) közös örökségünk kincsei. Bennük és általuk meg kell találnunk, ami a megosztott lelkeket összekapcsolja, hogy népünk biztos reménnyel léphessen át a kereszténység harmadik évezredébe. Ez a remény mindenképpen teljesülni fog, ha templomainknak nemcsak köveihez, hanem ősi szellemi örökségéhez is hűségesek maradunk.”

1996 februárjában alakult meg Kolozsváron az erdélyi építészeti emlékek, köztük a Lestyán Ferenc által „megszentelt köveknek” nevezett templomok, védelmére is a Transilvania Trust Alapítvány. A szervezet feladatai között szerepel ezeknek a műemlékeknek a megőrzése, karbantartása, illetve a rossz állapotban lévő épületek kutatásának, helyreállításának támogatása, függetlenül attól, hogy most melyik felekezet birtokában vannak. Az alapítvány mind szellemi, mind anyagi segítségével révén, azóta már több templom is elkészült. Bízunk benne, hogy még számos értékes eredményt hoz példaadó munkájuk.

Mezősi Kamilla

A szegedi honismeret tudósa

Péter László új könyveiről

Olvasói, tisztelői, barátai idén megkülönböztetett figyelemmel köszöntötték a szegedi helyismeret megbecsült tudósát, a 75 éves Péter László professzort, a város díszpolgárát. Az ereje teljében munkálkodó szellem, a világra nyitott kutató tekintet jellemzi változatlanul ma is, pedig irodalomtörténeti, nyelvészeti, helytörténeti, etnográfiai témájú publikációk hosszú sora áll mögötte, s könyv terjedelmű szerzői bibliográfia tartja számon az alkotói pálya teljesítményeit. Mi sem bizonyítja alkotóerejét jobban, mint az a szemléletes tény, hogy gyors egymásutánban három kottával lépett olvasói elé.

Első publikációi 66 évvel ezelőtt jelentek meg, s belőlük a 21 éves szegedi egyetemista érdeklődésére következtethetünk: Veres Péter, Darvas József, Illyés Gyula, Somogyi Imre könyveit ismertette. Közéleti föllépéseit a Nemzeti Parasztpárt árama fűtötte, gyakran szólalt meg a szegedi ifjúság képviseletében. A korai írások témái között fölfedezük az életre szóló tudományos elkötelezettséget

csírát is; hiszen az Alföld néprajzi és néprajzi kutatásáról, Kálmány Lajosról már 1945-ben, 1946-ban volt érdemi mondanivalója. Nemcsak a helyi orgánumok, hanem az országos szakfolyóiratok – a Magyar Nyelvőr, a Magyarosán, a Magyar Nyelv, az Ethnographia, az Irodalomtörténet – is rendszeresen közölték írásait. 1947-ben készült el doktori disszertációja Szöreg nyelvjárásának hangtanáról, 1948-ban pedig magyar–latin–filozófia szakból tanári oklevelet szerzett.

A kutatás – tehát a tényfeltárás, az elemzés, az általánosítás – elmélyültséget kívánó csöndjébe beleszólt ugyan olykor a történelem és a politika, de a tanári, a muzeológusi, a könyvtárosi, az egyetemi oktatói kötelezettségek színvonalas teljesítése mellett a tudományt szolgáló Péter Lászlót semmi sem tudta eltéríteni egy tekintélyes életmű létrehozásától. Sokoldalú felkészültsége lehetővé tette, hogy több tudományterület szempontjait érvényesítve interdiszciplináris tanulmányokat alkosson, hogy képes legyen az összetett jelenségek, így a helyi társadalom-, irodalom-, nyelv- és népméret elemző vizsgálatára. Azt mondhatjuk tehát: Péter László a *honismeret tudósa*, s ezzel nem kevesebbet állítunk, mint hogy átfogó művelője egy komplexitása miatt sajátos tudományterületnek.

Nincs itt terünk az életmű számbavételére, a 2000-ben és 2001-ben megjelent három legújabb könyv rövid bemutatására szorítkozhatunk csupán. Ezekből is kirajzolódhatnak azonban a szerző érdeklődésének, vizsgálati módszereinek és szemléletének jellemzői. Gyűjteményes kötetekről van ugyanis szó, amelyekben tematikai kapcsolódásuk okán kerültek be régiebb és újabb írások. Az ilyen gyűjtemények felettébb tanulságosak, mert alkalmat adnak az alkotói hozzáállás állandó és változó elemeinek tanulmányozására. Emellett a *betakarítás* igényét is teljesítik, hiszen az időben és a publikációs térben szétszórtodott termés most közös asztalra kerül, alkalmat kínálva a mennyiségi és a minőségi értékbecslésre.

2000 nyarán az Argumentum Kiadó gondozásában jelent meg *József Attila nyomában* címmel válogatott írásainak negyedfélszáz oldalas kötete. Az irodalomtörténész, azon belül a filológus és a textológus, szól belőle. Az egybegyűjtött közlemények 1954 és 1998 között keletkeztek, és időrendben sorakoznak e válogatásban. Terjedelmi okok magyarázzák, hogy néhány, a teljes kép szempontjából fontos tanulmány – köztük a *József Attila Szegeden* című – kimaradt belőle, de így is megítélhető a szerző hozzájárulása költőnk életművének alaposabb megismeréséhez. A könyv abba a sorozatba illik – noha külleme (sajnálatosan) ezt nem erősíti meg –, amely a szerző által különös kedvvel és szakértelemmel tanulmányozott írókról szól. 1997-ben *Tömörkény világa*, 1999-ben *Móra műhelyében* címmel adta ki cikkeinek és tanulmányainak gyűjteményét, s minden bizonnyal jön még a Juhász Gyulával foglalkozó írások gyűjteménye. Íme, a Péter László által legalaposabban ismert négy alkotó, akiknek tanulmányozásában szerzőnk a jövőben is megkerülhetetlen marad.

Vajon nem marasztalható-e el a témaválasztásnak ez a lokális, tájhoz kötődő természete? A József Attila-tanulmányok példásan cáfolják a beszükülés gyanúját, s példázják a helyi kiindulású vizsgálódások értelmét, pozitív szerepét. A szerző a makói múzeum igazgatójaként kezdte gyűjteni a költő pályaindulásai helyi dokumentumait, s a József Attila filológia azután ezekre a nagy értékű feltárásokra támaszkodhatott. József Attila és Juhász Gyula viszonyáról, a makói diákok körülvevő világról, a szegedi, a vásárhelyi, a kiszombori kapcsolatokról nem lenne teljes képünk ezek nélkül a közlemények, adalékok nélkül. Az eddigi legteljesebb szintézis, Szabolcsi Miklós monográfiásorozata ékesen igazolja, mennyire fontosak az irodalomtörténet számára a helyi „apróságok”. Hiszen egyfelől a költői eszközök megválasztásának és megértésének forrásai lehetnek az apró motívumok, másfelől a tartalmi elemek, a gondolkodásmód gyökerei ismerhetők meg a mikrovilág jellemzőiből.

Péter László kutatómunkájának filológiai hozama mellett nem kevésbé jelentős a költői életmű értékeléséhez való hozzájárulása. Tájékozottságát akkor ismerjük meg igazán, amikor a József Attiláról szóló publikációkhoz szól hozzá recenzióiban. Van ugyanis hozzátennivalója József Jolán, Révai József, Forgács László, Bóka László, Vágó Márta, Török Gábor, Szabolcsi Miklós és mások József Attila-képehez, kitűnően ismeri a kritikai kiadás problémáit, a költő életrajzában és alkotásainak összefüggéseit, s megvan az esztétikai, nyelvészeti fölkészültsége a versek árnyalt értelmezéséhez. Ezért tud esszéiben, adatközléseiben egy-egy új szempontot adni valamely probléma megoldásához, legyen szó akár világnézeti, akár szóhasználati szintű kérdéssről.

Amikor évekel, évtizedekkel ezelőtt keletkezett irodalmi tanulmányt tesz közzé valaki, óhatatlanul összemérik azt a legfrissebb eredményekkel. Tisztában van ezzel Péter László is, amikor utószavában megjegyzi: „tudom, hogy egy-egy kérdésben nem én mondtam ki az utolsó szót, sőt bizonyára tévedtem is”. Mégis: ez a válogatás meggyőző róla, hogy a mából visszatekintve is megfontolásra készítetnek ítéletei. Érdemes volt a különböző fórumokon közreadott mondanót így együtt a kortársaknak és az utókornak bemutatni, mert egyfelől problémátörténeti dokumentumként szolgál, másfelől a szegedi egyetem irodalomtörténész professzorának eredményeit, a József Attila-kutatásban végzett érdemeit bizonyítja, s a költő megértéséhez ma is hozzásegíti az olvasót.

Alig fél évvel a József Attila-írások megjelenése után a Tiszatáj Könyvek sorozatában, *Olasz Sándor* szerkesztésében, kiadták Péter László irodalmi tanulmányainak további 440 oldalas gyűjteményét *Kívül a körtőlésen* címmel. A címadás Móra példáját követi, akinek egyik gyűjteményes kötetét *Túl a Palánkon* címmel adták ki a Szegeden túlmutató tematikára célozva. S ha eddig a helyismeret oldaláról méltattuk a szerző irodalomtörténeti ered-

ményeit, ezúttal arra figyelhetünk föl, miképp járul hozzá az egyetemes magyar irodalom alaposabb ismeretéhez.

A kötet négy tematikai egysége az alkotó érdeklődésének tág látóhatárát emeli ki. Legelőbb elvi-elméleti kérdéseket tárgyaló dolgozatokat olvashatunk, melyek közül különösen a szellemtörténeti irányú értő bemutatása emelkedik ki. Azután az *Örökhatárok* ciklusa, a megelőző nemzedékekkel foglalkozó tematikai rész következik. Időben Bornemisza Pétertől Csáth Géza életművéig, megközelítésmódban és műfajban pedig a filológiai részletek megvilágításától, a forráskutatáson és műelemzésen át a vitairatig terjed a skála. Ady Endre kapott ebben a részben kiemelt nyomatékot. A harmadik egységbe a kortársakról szóló írásokat válogatta a szerző, s olvasatunk szerint kiemelendők a Kassákról, Szabó Lőrincről, Németh Lászlóról, Illyés Gyuláról, Radnóti Miklósról szóló gondolatok. Végül nemcsak a körtöltésen, hanem az országhatáron is túl szárnyal a figyelem, s többek között Ivo Andrija a vizsgálgató tárgya.

Eljátszhatunk a gondolattal: mire jutott volna Péter László, ha korábban (s nem csak a rendszer-változás után) jut egyetemi katedrához. Főlkészültsége, elemzőkészsége, ítélőképessége több tanári nemzedéknek adhatott volna gazdag útravalót. Az eddig megjelent gyűjteményes munkák közül a *Kívül a körtöltésen* mutatja meg leginkább az irodalomelméleti-irodalomtörténeti irányú adottságok és lehetőségek tágaságát. Pedig az irodalom világához számítható fölklór témaköre nem is fért már el ebben a válogatásban. Korántsem beszélhetünk azonban *elmulasztott* lehetőségekről. Péter László ugyanis – Németh Lászlóhoz hasonlóan – képes volt a gályapadból is laboratóriumot formálni.

Nemcsak ez a válogatás tanúsítja a hasznosan, termékenyen eltöltött éveket, hanem életműsorozatának korábbi darabjai is: a *Szegedi örökség* (1983), a *Szerette Város* (1986), a *Szöregi délutánok* (1994), a *Mindörökké Szeged* (1997), a *Szegedi sereg-számla* (1999) is. Ezeknek sorát gazdagítja a 75. születésnap óta *Az ezeréves Szöreg* című 365 lapos gyűjtemény, amelynek cikkei és tanulmányai a legszűkebb pátriába vezetnek.

Hétéves kora (1933) óta él Péter László ezen a településen, amely most már Szeged része, s az apai házat alakította Tusculánumává, alkotóműhelyévé. Szilárd fundamentumra építhette fizikai és szellemi otthonát, s ez a könyvekkel benépesített környezet akkor is óvó menedék, munkára serkentő háttér lehetett, amikor a hivatalosság (és olykor a szakma) felől méltatlan bánásmód jutott neki osztályrészül. A Szöreghez való hűség a helyi értékek föltárásához és fölmutatásához vezette el, s a most köteté formált közleményekből a helyismeretnek (még az 1977-ben kiadott, Péter László mellőzésével szerkesztett településmonográfia tartalmához képest is) kiemelkedően gazdag alapműve jött létre.

Ezek az írások több évtized termékei, a belőlük összeállított könyv – természetesen – nem lehet monografikus igényű kalauz, a rendszeresség az anyag elrendezésében mutatkozik meg csupán. Kárpótolja azonban az olvasót a stílus oldottsága, a szerzőnek a tárgyalt témákban való otthonossága, valami olyan *emberi* többlet, amely a Szöreggel való ismerkedést személyes üggyé teszi. A tartalomjegyzék és a névmutató a tájékozódást nagyban elősegíti, a képeslapokból válogatott illusztrációk pedig a szemléletességet fokozzák. Helyismereti műként hívjuk hát fel a figyelmet erre a könyvre.

Néhány általánosabb történeti probléma vizsgálata után a helynevek külön tematikai egységet alkotnak, s példázják a szerző névtani felkészültségét. A község és a két főutca nevének magyarázata mellett a bel- és a külterület néhány más helyének megjelölése is foglalkoztatja. *Emlékek* címmel következnek ezután a történeti ismeretek; többek között a templom, a tó, a műemlékek, a szélmalom, a híres szöregi kertészet, a szerb népesség jellemzése. Külön egységbe rendeződnek az 1848/49-es vonatkozású közlemények, hiszen a szöregi csata messze elvitte a település hírét. Igen kedves része a kötetnek az *Arcok* című ciklus, ahol a község jeles személyiségein át mutatja be nekünk Péter László a szöregi társadalmat. A cserkészzel kapcsolatos közlőnivalókat külön csoportosította a szerző, majd pedig *A közelmúlt* cím alatt az 1918 utáni események, tudnivalók jelennek meg. Kitűnő összefoglalás a *Szöreg története dátumokban* című kronológia.

Úgy érezzük, Péter László mindent tud szűkebb pátriájáról, s jeles esemény, hogy ezt a tudást most egybegyűjtve adta át polgártársainak. A helybeliek meg is értették ennek a kiadványnak a jelentőségét, hiszen anyagi támogatásukkal is elősegítették a megjelenését. A szerző számára is elégtétel, hogy írásait együtt láthatja s adhatja át az utókornak. A 75 éves tudós szöregi dolgozószobájából azonban még további művek kirajzása várható. A honismeret eredményeinek gazdagításán munkálkodó Péter Lászlónak tehát továbbra is jó egészséget, alkotókedvet kívánunk. Könyvei – ne feledjük! – nemcsak egy tekintélyes életpálya dokumentumai, hanem az alkotás követendő példái is egyben.

Kováts Dániel

BALOGH MIHÁLY-SZABÓ SÁNDOR: Felső-Kiskunság–Dunamellék

Helyismereti olvasókönyv – írják a kötet szerzői szerényen zárójelbe téve a könyv lényegét kifejező műfaji megnevezést. Az utóbbi három-négy évben, amióta a honismeret elkötelezett híveiben felerősödött a hit, hogy a helyismeret egyszer elfoglalja méltó helyét az iskolai tanításban, gomba

módra megszaporodtak a téma oktatását segítő kiadványok. Készültek lakóhelyismereti munkafüzetek, irodalmi olvasókönyvek, tankönyvnek nevezett, de hivatalosan tankönyvvé nem nyilvánított kötetek. Közös vonása mindegyiknek, hogy íróik a felnövekvő nemzedéknek szánták, attól a megszállott lokálpatriotizmustól vezéreltetve, amely a „kedves kis hazáról” felhalmozott minden ismeretet szeretne átadni az ifjúságnak. A bizakodó honszeretetet és tanítási vágyát felmutató kötetek közül a Felső-Kiskunság–Dunamellék két pedagógus munkája. *Balogh Mihály* és *Szabó Sándor* nem csupán széleskörű és alapos ismereteiket foglalták kötetbe, a sorok mögött a kiemelésekben, egy-egy fejezet tagolásában, az ellenőrző kérdésekben egyformán érződik a tanítási tapasztalat.

A könyv az első átlapozás során felkelti az érdeklődést, legyen az lapozgató diák, vagy éppen a padosorkból már kinőtt szülő. A változatos tagolás, és a jól válogatott képanyag vonzzák a szemét. A rövid, olvasmányos fejezetek azokat is lekötik, akik talán nehezebben szánják rá magukat egy helytörténeti könyv elolvasására.

Az már a „kis haza” szeretetéből adódóan magától értetődik, hogy Szabó Sándor természetrajz „leckéi” előtt Petőfi Sándor: Az Alföld című költeményét olvashatjuk kedvcsinálóként. A szerzők jó érzékkel választották kötetindító versnek a Kiskunsághoz ezer szállal kötődő Petőfi verset.

A természetrajz bemutatására három nagy fejezetet szánt Szabó Sándor. Az elsőnek „*A Thetya tengertől az »Aranyos-szegletig«*”, már a címe is érdeklődést kelt, hasonlóan a kisebb egységek címadásához: „*Vulkánok a talpunk alatt*” vagy „*A mi Kis-Dunánk, a Bakér*”, a másik nagy fejezetből az „*Idő, bagdány, kuneső, délibáb*”, és sorolhatnám. A talán nem ismert szakszavak tömör magyarázata a lap alján azonnal elolvasható, pl. szikso = szóda = Na₂CO₃, de magyarázatot kap a „*bagjuszcsatorna*” és a „*bagolyköpet*” is.

E három nagy egységet követi Balogh Mihály tollából a történeti rész az őstörténetől az I. világháborúig. A kisebb „*leckékre*” bontott fejezetek címfelsorolása nem fér egy könyvismertetés terjedelmébe. Közülük néhányat mégis idéznem kell, hogy érzékeltessem a szerző mennyire sikeresen törekedett a címadásban a változatosságra, a helyi sajátosságok előrevetítésére, az érdeklődéskeltésre. A honfoglalást megelőző korszakból említem az „*Ember a Duna-Tisza közén*”, és „*Az avarok. A kumbábonyi fejedelmi sír*” címeiket. Kiemelten foglalkozik a szerző a kunokkal, a gazdaságra és életmódra napjainkig ható jászkun redempcióval. A Kiskunság mezővárosai sorában Kunszentmiklós mellett Szabadszállás, Fülöpszállás és Lacháza mezővárosokról önálló fejezetekben olvashatjuk el a legfontosabb tudnivalókat.

A „*Forradalom-szabadságharc-Petőfi*” nagy fejezetben ismerkedhetünk a táj emberének a mentalitásával, azokkal az eseményekkel, amelyek a régióban történtek. A forradalom nagy vívmánya, a népképviselőt emberközelibbé válik Petőfi képv.

selőválasztási kálváriájának ismeretében. Érdekes és hiteles olvasmány „*A szülőhely-vita*”, vagy a *Petrovicsék Szabadszálláson*” fejezet.

A könyv utolsó történelmi szakasza a kiegyezéstől a világháborúig tárgyalja a táj népének életét. A szerző foglalkozik a Jászkun Kerület (és nem Jászkunság!) utolsó évtizedével és megszűnésével, amelyről máshol – csak a helyismereti órán tanulhatnak, tanulhatnak az iskolások, ha a tantervben lenne ilyen óra.

A nyolc nagyobb történelmi fejezet után a szokásokról írt résszel zárul a „*tananyag*”. Valójában a néprajzi és nyelvészeti vonatkozások helyi sajátosságai olvashatók itt. Balogh Mihály ír a néprajzról, a tájszólásról és a tájnyelvről, s lám Petőfi költszete belopakodik – nagyon helyesen – a nyelvjárási példák közé is, „*Hírös város az aafódon Kecskemét...*” című verse az ő-ző nyelvjárás irodalmi megőrkítése. Megtudhatjuk mire mondják Kunszentmiklósban, hogy „*pipölle*”, s itt kapnak helyet az évszázadokon át megőrzött helynevek etimológiai elemzése. Olvashatunk a viseletről, az emberi élet fordulóinak eseményeiről és a kiskunsági verbunkosokról, természetesen helyi dalszóveg közlésével színesítve az ismeretanyagot.

Minden nagy fejezetet tömör összefoglalás zár le, s minden kis egységet ellenőrző kérdések követnek. A tipográfia újabb lehetőséget adott a kiemelésekre, a tudnivalók alá- és fölerendelésére. A szakszavakra, helynevekre, a legfontosabb helytörténeti adatokra, személynevekre félkövér betűk hívják fel a figyelmet. A kiegészítő olvasnivalók apróbb betűkkel szedettek. Azok, akiknek kíváncsiságát a könyv felkeltette, az ajánlott irodalom segítségével további ismereteket szerezhetnek a két szomszédos régió könyvben és a valóságban egymást átszövő történetéről.

A könyvismertetés terjedelme korlátai nem engedik, hogy további részletekre irányítsam a figyelmet, el kell olvasni, újból és újból lapozgatni, felfedezni a kis hazát a nagy hazában, ahogyan Balogh Mihály írja a bevezetőben. Magam is csak ajánlani tudom minden érdeklődőnek olvasmányként, a jövődébéli helyismereti könyvet íróknak módszertani útmutatóként, követendő példaként. Bizzunk benne, hogy e kiváló helyismereti és pedagógia munka elfoglalja méltó helyét a régió oktatásában, s talán ismét ráirányítja a figyelmet a helyismereti tanárok szükségességére, a helyismereti tanórák lehetőségeire. (Baksai Sándor Református Gimnázium, Kunszentmiklós, 2000.)

Bánkiné Molnár Erzsébet

Zenta monográfiája I.

2000 karácsonyára vehették kézbe a olvasók a Zenta Monográfia első kötetét, amelyet *Szloboda János* az Előszóban tudományos-népszerűsítő műként határoz meg. A főszerkesztő ismertette, mi-

lyen előzmények után jelenhetett meg a kiadvány, és a szerzőkön kívül, kik vállaltak tevékeny szerepet az előmunkálatokból.

A nemrég elhunyt *Dobos János* írta meg a Zenta történetének kutatása című fejezetet. *Urbán János* A természeti földrajz című fejezetben bemutatja a község földrajzi helyzetét, a földtani viszonyokat, a domborzatot, az éghajlatot, a levegő hőmérsékletét és páratartalmát, a légnyomást, a szélviszonyokat, a csapadékok, a határ talajtípusait, a talaj és talajképző tényezőket, a vízrajzot, a talajvizet és végül a Tiszát. *Guelmino János* ismerteti a táj élővilágát, a különböző élőhelyeket, az ezeken élő növény és állatfajokat. A Tiszát bemutató alfejezetben a 2000. évi elvárososulási beszámoló. Az azóta elhunyt *Szekeres László* munkája: Zenta a régészeti leletek tükrében című rész. Ismerteti a korábbi régészeti feltárásokat, a lelőhelyek térképen ábrázolja. A kevés lelet miatt következtetéseit kénytelen a régió ásatainak eredményei alapján levonni.

A történeti rész a középkortól kezdve 1919-ig mutatja be a város fejlődését. *Dobos János* beavatja a kötet laikus olvasóit, hogyan lehet egy lakott hely történetét kutatni, a fennmaradt forrásokból milyen következtetéseket lehet levonni, a később felfedezett források hogyan módosítják a korábban megrajzolt képet. Zenta első okleveles említése 1216-ból való, de csak későbbi átiratban maradt fenn. *Dobos* ismerteti a város nevének eredetére vonatkozó feltételezéseket. A településen kolostor állt, a tatárok feldúlták, de a XIV. században újrateremtették. Zenta és a környék tulajdonosa a budai Szent Péter káptalan volt. 1506-ban II. Ulászló a mezővárosnak civitas rangot adományozott. A török 1526 őszén foglalta el először, többször is feldúltá, de újrateremtették, csak városi rangját veszítette el. Ezen időszakban magyar tulajdonosra is volt. 1686, az első zentai csata után osztrák szolgálatban álló szerb katonai tábor állt, majd újabb szerbek települtek be. 1697. szeptember 11-én, a híres (második) zentai csatában foglalták vissza a várost a törököktől. 1702-től a határőrvidék része lett a város, a kuruc csapatok két alkalommal is feldúlták. 1751-ben, Mária Terézia rendeletére került vissza a vármegyéhez, ekkor a szerb határőrök egy része kitelepült.

A Zenta a Tiszai koronakerületben (1751–1848) és a forradalom és a polgári átalakulás kora (1848–1918) fejezeteket *Pejín Attila* írta. A település oppidum rangot kapott, magyarok és szlovákok települtek be. 1774-ben szűntek meg a görögkeleti szerbek korábbi kiváltságai, a bírói tisztséget felváltva töltötték be, az előjárók fele szerb magyar volt. 1791-ben koronabirtokká vált, 1800-ban pedig új, a korábbi kiváltságokat összefoglaló oklevelet kapott. A XIX. századtól megkezdődött a polgárosodás folyamata, a lakosság pedig vagyoni helyzete alapján egyre jobban differenciálódott. Az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharcban az itt élő magyarok és szerbek más-más oldalon harcoltak. A neoabszolutizmus alatt felszámolták a feudális rend maradványait, de a kiegyezés

után megindult fejlődés ellenére Zenta nem tudott kitörni a mezőváros-parasztváros kategóriából.

A rendezett tanácsú városban fejlődött az infrastruktúra, a mindig meglévő vallási különbségek mellett inkább a vagyoni, társadalmi helyzet differenciálta a lakosságát, és ez tükröződött a lakóhely szerinti elkülönülésben is. A békés években elindult „zentaivá válás”-t megakasztotta az I. világháború. A háborúban az etnikai különbségek határozták meg a zentaiak részvételét a küzdelmekben.

A monográfia terve 40 éve született. Lelkes kutatók több előtanulmányt készítettek. A legújabb háború körülményei között a zentai csata 300 éves évfordulójára még nem, a millenniumra azonban sikerült befejezni és megjelentetni. A kötet szerzői zentaiak. A szerkesztők munkáját nehezítette, hogy a munka során két szerző is meghalt, az ő korábbi tanulmányaikon már nem volt mód változtatni. A kiadvány megjelenését támogatta a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, az Illyés Közalapítvány, és Zenta község önkormányzata. (Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre, Zenta, 2000.)

G. Tóth Ilona

Két népzenei kiadványról

Önismeretünk egyik fontos összetevője a népzene – és ezen belül a népdal. Hagyományos szellemi műveltségének gyűjtése, feldolgozása és publikálása napjainkban is még jelentős eredményeket mondhat magáénak.

Fehér Zoltán tanár, népzenekutató két kiadványának célja a kalocsai Sárköz térségben még ma is fellelhető élő népzenei anyag bemutatása. E két kötet *Dusnok* és *Bátya* község népzenejének jelentős részét tartalmazza. A szerző munkásságának fontos része ma is e térség népzenejének szeretettel, hozzáértéssel és kitartással való gyűjtése és gondozása.

2000-ben jelent meg *Fehér Zoltán: Šumo, šumo, visoka si – Erdő, erdő, de magos* vagy című munkája a Kalocsai Múzeumbatárók Köre kiadásában, amely *Dusnok* népzenejét mutatja be. A könyvet a kalocsai Sárközben fekvő, többnemzetiségű *Dusnok* településről szóló bevezető tanulmány nyitja meg. A falu földrajzi sajátosságai mellett *Fehér Zoltán* *Dusnok* életének, etnikai közösségeinek nemcsak gazdasági és társadalmi, hanem kulturális szempontból való kapcsolatáról, egymásra hatásáról, és ennek népzenejében való megjelenéséről szól. Külön elemzi az itteni népzene sajátosságait, más tájegységek kimutatható zenei hatásait, jellemzi a kötet fejezeteinek dallamait, azok eredetét, keletkezésének, előadásának körülményeit, jellegzetességeit. A szerző komoly szakudásról tesznek tanúságot a dallamokhoz fűzött tudományos magyarázatok, elemzések. Leírja a gyűjtés körül-

ményeit, melyet érdekes dokumentációs anyag egészít ki – külön táblázatba rendszerezve a gyűjtés mennyiségi mutatóit. Fehér Zoltán a konkrét adatok mellett nagy tisztelettel és szeretettel ír az adatközlőkről is.

A dallamokat rendszerezve közli, két nagy fejezetre osztva: I. Rác szövegű dalok, II. Magyar szövegű dalok. Ezen belül kisebb csoportosításban, típus szerint elrendezve található meg azokat, külön az alkalomhoz kötött és alkalomhoz nem kötött csoportosításban.

A kötet szerkesztésének külön érdeme a téma szerinti rendszerezés. Az első nagy csoportba tartozó mondókák, gyermekdalok dalai között találunk gyermekjátékok, altatót és csúfoló dallamot, és a hozzátartozó gyermekjátékok leírását is. A lakodalmas dalok, a sirató, a jeles napok dallamai, a disznótoros ének, a katekizmusi ének és az öt hír és csúfoló dallam mind a község gazdag népzenei világáról árulkodik. Az alkalomhoz nem kötött dallamokat a következő csoportosításban találhatjuk meg a kötetben: A lírai dalokon belül katonadalok, szerelmes dalok és mulatódalok. Az epikus dalok című fejezet balladákat, rabénekeket tartalmaz.

A dallamokat rövid magyarázatok, jegyzetek egészítik ki a népdalok előadásairól, típusáról, szerkezetéről, tartalmáról, majd a kötet végén Zenei útmutató címmel a népdalok hat szempont szerinti (sorszerkezet, szótagszám, ambitus, kadencia, hangsor és megjegyzés) tudományos elemzését táblázatba foglalva találjuk meg. A kották alatt szinte minden esetben megtaláljuk a szöveg magyar megfelelőjét is, illetve az adatközlő magyarázatait, ismertetőjét.

A könyvhöz Szegedi Ágnes, Dusnok polgármestere írt ajánlást.

*Fehér Zoltán és Fehér Anikó munkájának címe: **Bátya népzeneje.*** A kötet 1993-ban jelent meg Kecskeméten, 200 dallamot tartalmaz. Az önélet-rajzi adatokkal színesített bevezetőrész a kötet gondosan és tudományosan összeválogatott dallamainak forrásanyagáról, a gyűjtés körülményeiről, a kötet megszületéséről szól. Külön fejezetet szentelnek a szerzők a többféle etnikai csoport által lakott Bátya község múltjának, jelenének részletes leírására, írnak a népcsoportok egymásra hatásáról mind nyelvileg, mind zeneileg. A bátyai nép zenei élete című fejezetben a község énekeit és hangszeres népzenejének jellegzetességeit, előadási alkalmait, a falu szokásait mutatják be egy-egy kedves történettel fűszerezve.

A dallamokat a következő fejezetek szerint rendezték a szerzők: Régi és régies szerkezetű újabb keletű dalok; Új stílus; Gyerekjátékok, táncdallamok, mulató és ivónóták; Siratók, siratóparódia, katekizmusi énekek, hangutánzók, anekdoták dalaik. A dalok után a dallammutató négy szempont szerint elemzi azokat: szerkezet, kadencia, ambitus, szótagszám.

A gyűjtemény dalainak nagy része magyar, kb. egyharmada rác szövegű, de akad olyan is, mely-

nek egyik versszaka rác, a másik magyar, vagy akár egy versszakon belül is jelen van a kétnyelvűség.

Mindkét kötet dallamainak nagy része új stílusú, de akad régi is. Mind tartalmilag, mind külalakilag szépen, világosan megszerkesztett formában, néhány képpel díszítve tárja elénk Dusnok és Bátya még ma is élő népzenejének egy kis szeletét.

A kötetek népzenei jelentőségük mellett fontos néprajzi mondanivalót is hordoznak, így művelődéstörténeti és kulturális szempontból is érdekelendők. Ezekre a szempontokra a könyvek előszavában utalásokat találhatunk. Külön érdeme a szerzőnek, illetve szerzőpárosnak, hogy eddig szinte ismeretlen tájegységre, illetve annak kulturális értékeire hívja fel a figyelmet.

Gelencsér Ágnes

URBÁN MIKLÓSNÉ:

Móra István élete és munkássága

Régi adósságot törleszt Kiskunfélegyháza, amikor a millennium évében megjelenteti Urbán Miklósné szép könyvét, a Móra István életét és munkásságát bemutató bibliográfiát. Adósságot az idősebb testvérről, az Illyés által „meltatlanul nem emlegetett derék magyar tollforgatónak” nevezett Móra Istvánnal szemben, akinek saját jogán is figyelemre méltó életműve mindezidáig feltáratlan volt. Az igény a teljes szellemi hagyaték számbavételére már korábban is megfogalmazódott, de kielégítése csak most valósult meg annak a folyamatos értéktérítő tevékenységnek a részeként, amellyel a Petőfi Sándor Városi Könyvtár és a Móra Ferenc Közművelődési Egyesület hosszú idő óta jelen van a város kulturális életében.

Ám a vállalkozáshoz szükség volt egy olyan szakemberre, mint Urbán Miklósné, aki a helytörténeti és bibliográfusi munkának ismert és a szakma által becsült elkötelezettje. Önálló kiadványként vagy kötetben megjelent helytörténeti és személyi bibliográfiai rendszeres helytörténeti könyvtárosi tevékenységének eredményei: a *Helyismereti bibliográfia 1882–1971-ig* (1971), a *Kiskunfélegyháza történetének válogatott bibliográfiája* (1985) vagy a Fekete Jánosról (1990), Balanyi Béláról (1994) és Mezősi Károlyról (1996) készült munkák után most újra bizonyította: a bibliográfus az az egyedülálló tevékenységet folytató, önzetlen kutató, aki felbecsülhetetlen szolgálatot tesz könyve használójának, a másik kutatónak – legyen az érdeklődő olvasó, feladatot vállaló diák, az életművet tanulmányozó tanár vagy tudományos munkát végző irodalomtörténész. Mert mindegyik jól használható könyvet vehet a kezébe, olyant, amelyben a szerzőnek a kötet fölépítésére vonatkozó korrekt útmutatásai segítik és előfejes megoldás könnyíti a tájékozódást.

Az időrendi közlés alapján összeállított bibliográfiát tekintélyes számú, 1005 tétellel szerkezetileg két nagy egység adja – módszertanilag következetesen alkalmazva a Péter László által ismertett (Könyvtáros, 1987/1. 17–19. old.) létező személyi bibliográfiák egyik típusát –, amely két nagy időrendben közli az alkotótól való és az alkotóról szóló irodalmat. Az első rész tartalmazza az író-költő-pedagógus Móra István munkáit, függetlenül attól, hogy azok önállóan vagy időszaki kiadványokban, tanulmányokban jelentek-e meg. Az analitikusan feldolgozott önálló kötetek egyes írásai alatt ott vannak a korábbi megjelenések vagy későbbi utánközlések lelőhelyei, felvállalva ezzel a hozzáférhetőségről adott tájékoztatást is. Fontos információ például az olvasónak, hogy a 234. tétel, az 1898-as *Atyámfiai* című kötet 21-es részszámmal ellátott elbeszélését (*Síró seb*) megtalálhatja az 1979-ben kiadott *Hazaemlékezésekben* (szerk.: Péter László), vagy a 14-es számú írást (*Szüzenkezés*) az 1971-es *Föld és mag* című kötetben (szerk.: Bori Imre). Az újra- vagy utóközlések jelölése és az írások közötti tartalmi összefüggések jelzése egyébként végig érvényesül a bibliográfiában.

A feltárt anyag szám szerint jelentősebb hányada hazai és határon túli újságok, napi- és hetilapok, folyóiratok hasábjain jelent meg: egy pillantást vetni a feldolgozott időszaki kiadványok jegyzékére, hogy beigazolódva lássuk azok sejtéseit, akik már korábban figyelmztettek a rejtőzködő életmű nagyságára. Az egyes tételek a formamegjelölésen (vers, próza) kívül szükség szerint közlik a versek első, illetve utolsó sorait, a prózai írások esetében pedig rövid annotációk tájékoztatnak a cím tárgyáról. A művek leírása után kaptak helyet a rájuk vonatkozó kritikák, ismertetések a megjelenés szoros időrendjében.

A második rész a Móra István életét, munkásságát érintő tanulmányok, cikkek bibliográfiái regisztrálása. Önmagában is érdekes olvasmány, mert nyomon követhető általa az író recepciója fogadtatásának története 1885–1999-ig, a feldolgozás és a befogadás folyamatának olyan hangsúlyos mozzanataival, amelyek éppen e bibliográfia megszületéséhez vezettek. Gondolok itt Dongó Orbán (906), Illyés Gyula (929), Mezősi Károly (933), Péter László (867, 941, 968), Szeli István (945), Fazekas István (952, 976), Fekete János (977, 993, 1000) írásaira, a teljesség igénye nélkül jelölve meg a tételezőket.

A gondosan tipografizált könyvben jól kezelhető, egységes (a címeket, a személy-, földrajzi-, testületi neveket és a tárgyszavakat egyetlen betűrendbe sorolódó), alosztást is alkalmazó mutató segíti a bibliográfiában való keresést. A kötet marandó értékei mellett eltörpülnek a valószínűleg elgépelésből adódó apró hibák. Ilyenek az Életrajzi adatok című fejezet elütései, a Bevezető utalása Móra Ferenc István bátyjának dedikált „Könnyes könyv” című verskötetére, amely mind az első

(1920), mind a második (1921) kiadásban régies helyesírással *Könnyes könyvként* jelent meg. S ilyen az újvidéki Fórum által 1971-ben kiadott válogatás, amely a második fejezetben és a 865. tételben *Föld és mag*, a 243. tétel utánközlésekre vonatkozó hivatkozásaiban *Föld és Mag* címen szerepel.

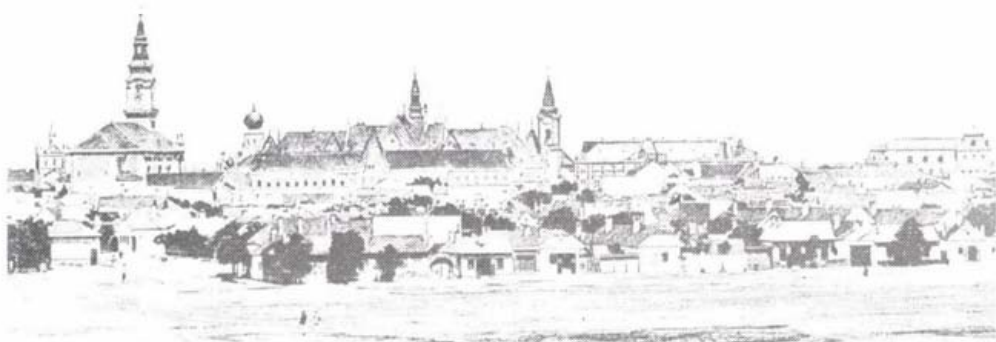
Urban Miklósné könyve nem csupán bibliográfia. Szándéka szerint képet is ad az író-költő-pedagógus Móra Istvánról a legfontosabb életrajzi adatok közlésével rövid, de tanulmányértékű pályaképpel, a melléklet dokumentumainak, fotóinak közreadásával s nem utolsósorban azzal a reprezentatív szövegválogatással, ami a bibliográfiát követi. Eléggő nem hangsúlyozható ennek a szándéknak a fontossága, hiszen a célt, a Móra István-i hagyatékkal foglalkozók körének kiszélesedését, az író munkásságának a köztudatban való elterjedését, illetve az életmű újrafelfedezésének sikerét szolgálhatják. S szolgálják is. A pályakép kiemelt hangsúllyal követi a nagy szakmai felelősséggel végzett és széles körben elismert tanári munka alakulását, a sokoldalú irodalmi jelenlét korabeli és későbbi fogadtatását a különböző nézetek utóközlésével. Az OSZK kézirattárának dokumentumai, valamint levéltári és polgári iskolai iratok mutatnak rá az életmű eddigi feltáratlan mozzanataira. Ezek beszélnek a hivatalos felkérésre a magyar nyelv tanításának módszertanáról értekező, a Közköztudásügyi Minisztérium megbízásából tankegyetvárlói munkát végző vagy a Jókai-köteteknek az iskolai könyvtári állományba vételéről véleményét író Móráról.

A reprezentatív szövegválogatásban szerepel az *Egyedül* című vers, amellyel 1886-ban először lépett az ifjú költő a nyilvánosság elé a Félégyházi Hírlap hasábjain, s első könyveinek olyan félégyházi vonatkozású írásait mint a *Félégyházán* (Földszint) és a *Dajkám* (Atyámfiai). Az utóbbi kötet *Párbaj* című novellája, amely felé megkülönböztetett figyelemmel fordult az irodalomtörténet Móríciz kapcsán. Péter László az alaphelyzetre és néhány motívumra vonatkoztatva vizsgálja a *Barbárok* érintkezési pontjait a Móra-novellával (különös tekintettel a „veres juhász” figurájára), Szeli István pedig a Móríciz-mű egy lehetséges modelljét látja benne.

Péter László, Bori Imre, Mezősi Károly, Fekete János, H. Tóth Tibor között írásai kiválóan alkalmasak azoknak a nem lebecsülendő értékeknek a felmutatására, amelyek az életmű és a recepció irodalomtörténeti, nyelvészeti és néprajzi vonatkozásait is láttatják. Szellemi izgalmat keltenek az olvasóban a keresésre, író és műve megismerésére, amelyhez segítségül kínálkozik a tiszteletet érdemlő odaadással és nagy munkával készült bibliográfia. A szerző ezzel a könyvészeti szempontból is szép kiállítású, a beltartalomhoz méltó külsejű kötettel megtette az első marandó lépést a Móra István-i életmű újrafelfedezésé és megőrzésé felé. (Kiskunfélegyháza, 2000.)

Dr. Luchmann Zsuzsanna

Képek a régi Kecskemétről

Ára: 200,- Ft

A kalocsai főszékesegyház

